

Kainuun liitto

Kainuu-ohjelma

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

24.8.2020

Tarkistettu MH 1.2.2021 perusteella

Kainuu-ohjelma

Maakuntasuunnitelma 2040
Maakuntaohjelma 2022–2025

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

24.8.2020

Tarkistettu MH 1.2.2021 perusteella

Kainuun liitto
2020

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
Puh. 040 722 0900
kirjaamo@kainuunliitto.fi

Kannen kuva: Ville Heikkinen

Kajaani 2020

Sisällys

1 Johdanto	2
2 Lähtökohdat ja tavoitteet	3
2.1 Keskeiset käsitteet	3
2.2 Maakunnan suunnittelujärjestelmä.....	3
2.3 Päätöksenteko.....	4
2.4 Kainuu-ohjelman sisältö ja tavoitteet.....	4
3 Vaikutusten arviointi	6
3.1 Arvioitavat vaikutukset.....	6
3.2 Vaikutusten arvioinnin menetelmät	6
4 Tiedottaminen ja vuorovaikutus	7
4.1 Osallistumismenettelyt ja tiedottamisentavat	7
4.2 Vuorovaikutuksen vaiheet	8

Yhteystiedot

Lähteet

Liitteet

Liite 1. Kainuu-ohjelman kannalta merkitykselliset (maakunnalliset)suunnitelmat

Liite 2. Ympäristöselostuksen sisältökokonaisuudet

Liite 3. Tarkistuslista ympäristövaikutusten arviointiin

1 Johdanto

Tämä osallistumis- ja arviointisuunnitelma koskee Kainuu-ohjelman päivittämiseen liittyvien osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyiden sekä vaikutusten arvioinnin järjestämistä. Laki suunnitelmien ja ohjelmien vaikutusten arvioinnista (ns. SOVA-laki, 200/2005) ja sitä täydentävä valtioneuvoston asetus (347/2005) määrittävät tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien laadinnan yhteydessä tehtävästä ympäristöarvioinnista. Maakuntaohjelma on yksi näistä ohjelmista.

SOVA-lain tavoitteena (1 §) on

”edistää ympäristövaikutusten arviointia ja huomioon ottamista viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien valmistelussa ja hyväksymisessä, parantaa yleistä tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia sekä edistää kestävästä kehitystä”.

Vuonna 2017 hyväksytty Kainuu-ohjelma sisältää maakuntasuunnitelman 2035 sekä maakuntaohjelman 2018–2021. Maakuntasuunnitelma on maankäyttö- ja rakennuslain mukainen strateginen suunnitelma, jossa esitetään maakunnan pitkän aikavälin visio ja tavoitteet. Maakuntaohjelma on alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetun lain ja -asetuksen mukainen maakunnan yhteiset lähivuosien kehittämistavoitteet sisältävä asiakirja. Maakuntaohjelma laaditaan neljäksi vuodeksi. Uuden Kainuu-ohjelman laatiminen aloitettiin vuoden alussa 2020 ja se valmistuu loppuvuonna 2021.

Kainuu-ohjelman valmistelun yhteydessä on tarpeen tarkastella siihen kirjattujen toimenpiteiden vaikutuksia mm. ympäristöön, asukkaisiin ja talouteen. Näin voimme varmistaa sen, että Kainuu-ohjelma laaditaan kainuulaisten parhaaksi, kestävästä kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Kainuu-ohjelma sekä ympäristöarvioinnin tuloksena syntyvä ympäristöselostus laaditaan yhteistyössä viranomaisten ym. sidosryhmien kanssa niin, että prosessi tuottaa laadukasta tietoa ohjelman toteuttamisen vaihtoehdoista ja vaikutuksista.

Yleisöllä ja viranomaisilla on mahdollisuus vaikuttaa ja antaa palautetta koko Kainuu-ohjelmapirosessin ajan suoraan valmistelijoille, neuvottelu- ja keskustelutilaisuuksien sekä lausuntoprosessin avulla. Yleisöllä ja viranomaisilla on ollut mahdollisuus tutustua tähän osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan 6.5-15.6.2020 välisenä aikana, ja esittää siitä mielipiteensä.

2 Lähtökohdat ja tavoitteet

2.1 Keskeiset käsitteet

Ympäristövaikutuksella tarkoitetaan SOVA-asetuksen (347/2005) mukaisesti ohjelman välitöntä ja välillistä vaikutusta:

- a) ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen;
- b) maaperään, vesiin, ilmaan, ilmastoon, kasvillisuuteen, eliöihin ja luonnon monimuotoisuuteen;
- c) yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan, kaupunkikuvaan ja kulttuuriperintöön;
- d) luonnonvarojen hyödyntämiseen;
- e) a-d kohdissa mainittujen tekijöiden keskinäisiin vuorovaikutussuhteisiin.

Näiden lisäksi Kainuu-ohjelman arvioinnissa huomioidaan mm. taloudellisia ja maaseutuun kohdistuvia vaikutuksia sekä sukupuolien välisen tasa-arvon toteutumista (ks. liite 3).

Ympäristöarvioinnilla tarkoitetaan ohjelman:

- ympäristövaikutusten arviointia ja siihen sisältyvää ympäristöselostuksen laatimista,
- kuulemisten järjestämistä,
- ympäristöselostuksen ja kuulemisten tulosten huomioon ottamista päätöksenteossa
- sekä päätöksestä tiedottamista.

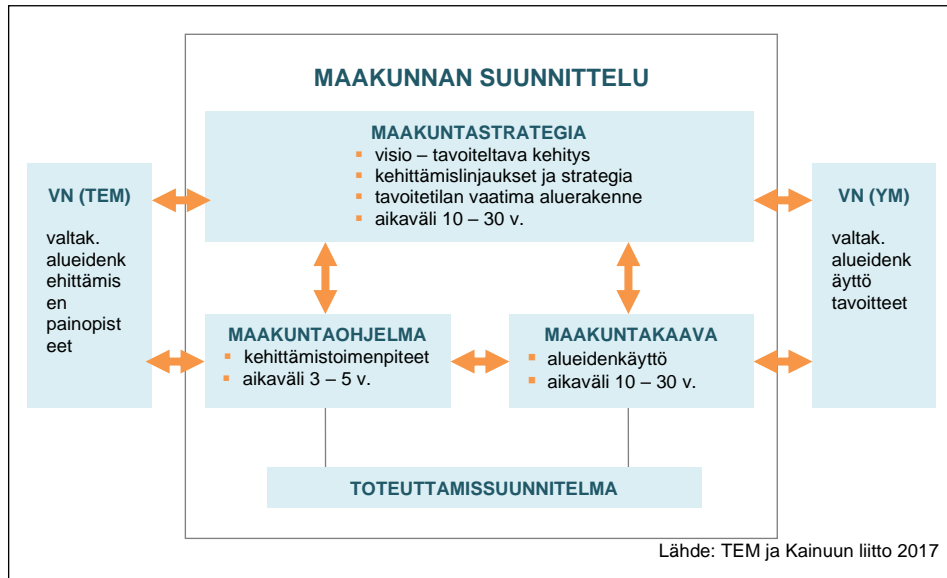
Ympäristöselostuksella tarkoitetaan asiakirjaa tai sen osaa, jossa esitetään tiedot ohjelmasta ja tarkastelluista vaihtoehdoista sekä arvio niiden ympäristövaikutuksista.

2.2 Maakunnan suunnittelujärjestelmä

Maakunnan suunnitteluun kuuluvat maakuntasuunnitelma, maakuntaohjelma (alueellinen kehittämisohjelma) ja alueiden käytön suunnittelua ohjaava maakuntakaava (kuva 1). Ne perustuvat maankäyttö- ja rakennuslakiin (132/1999) sekä lakiin alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista (7/2014). Näiden lakien lisäksi maakunnan suunnittelua ohjaavat lakiin perustuvat valtakunnalliset alueiden kehittämisen painopisteet ja valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet.

Maakuntasuunnitelma on strateginen suunnitelma, jossa esitetään maakunnan pitkän aikavälin visio ja tavoitteet. Kainuun maakuntavaltuusto hyväksyi voimassa olevan vuoteen 2035 ulottuvan Kainuun maakuntasuunnitelman vuonna 2017. Maakuntasuunnitelmaa toteutetaan eri viranomaisten ja maakunnallisten toimijoiden yhteistyönä. Maakuntasuunnitelman tavoitteet täsmentyvät maakuntaohjelmassa ja maakuntakaavassa.

Maakuntaohjelmassa asetetaan lähivuosien kehittämistavoitteita, määritellään toimenpiteet ja keskeiset hankekokonaisuudet tavoitteisiin pääsemiseksi sekä arvio tarvittavasta rahoituksesta. Kainuun maakuntavaltuusto hyväksyi voimassa olevan maakuntaohjelman 2017-2021 loppuvuonna 2017.

Kuva 1. Maakunnan suunnittelujärjestelmä

Maakuntakaava on yleispiirteinen alueiden käytön suunnitelma, jossa osoitetaan alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet sekä osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Koko maakunnan käsittävä Kainuun maakuntakaava 2020 on vahvistettu valtioneuvostossa 29.4.2009. Lisäksi Kainuussa on voimassa Kainuun 1. vaihemaakuntakaava, Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava, Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan sekä Kainuun vaihemaakuntakaava 2030.

Näiden lisäksi vuosittain laaditaan **toteuttamissuunnitelma (TOPSU)**, jossa esitetään maakuntaohjelman toteutukseen liittyvä rahoitussuunnitelma.

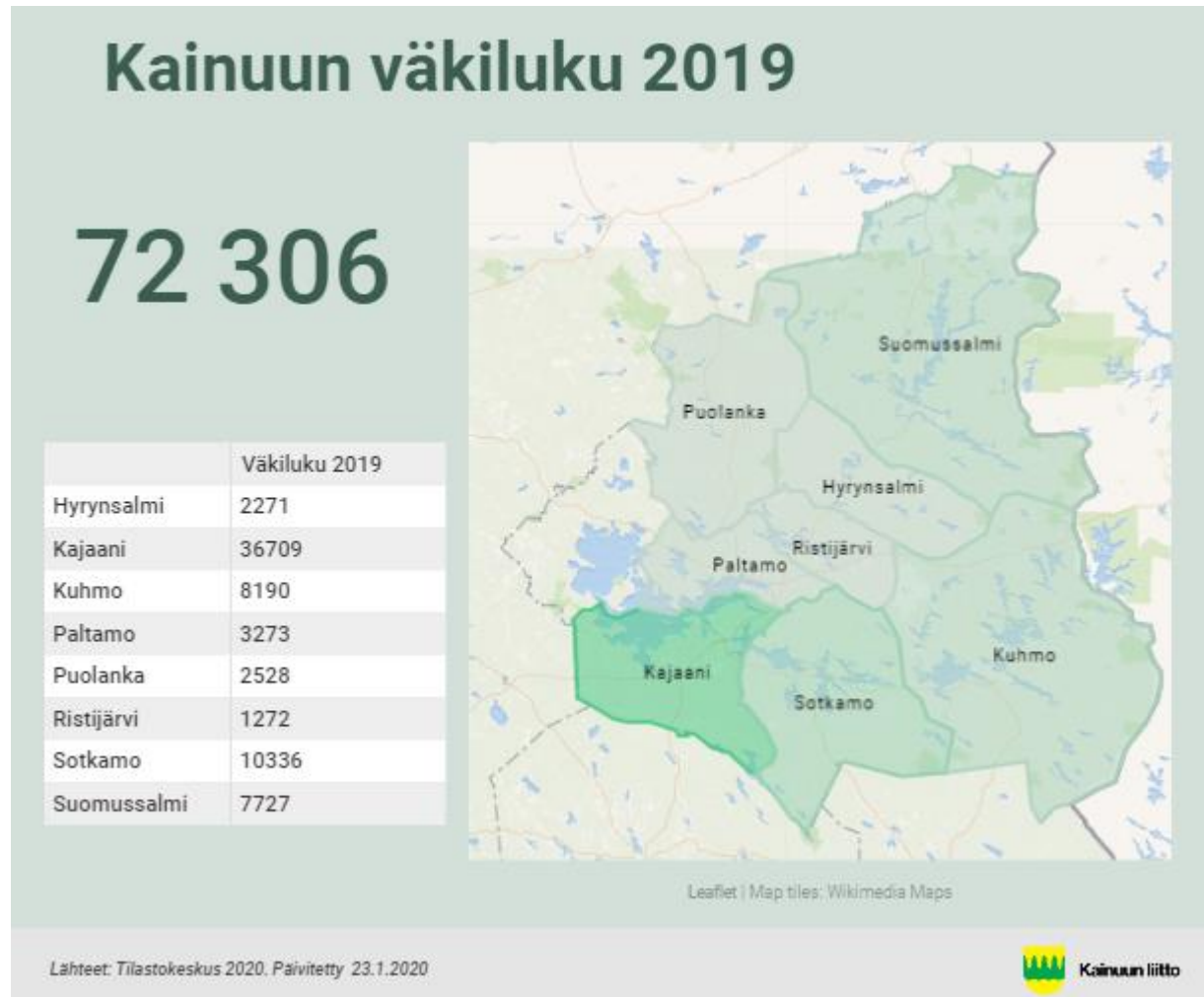
2.3 Päätöksenteko

Maakuntahallitus päättää Kainuu-ohjelman laatimisesta ja tarkistamisesta sekä ohjaa ohjelman laadintaa. Maakunnan liiton ylin päättävä toimielin, maakuntavaltuusto päättää Kainuu-ohjelman hyväksymisestä. Maakuntahallituksella ja -valtuustolla on mahdollisuus linjata ohjelman sisältöä ja valmisteluprosessia ohjelman laadinnan erivaiheissa.

2.4 Kainuu-ohjelman sisältö ja tavoitteet

Kainuu-ohjelman laadinnan lähtökohtana on edellinen, vuonna 2017 laadittu Kainuu-ohjelma. Lisäksi on valmistunut muita ohjelmia, jotka otetaan huomioon valmistelutyössä (ks. liite 1).

Maakuntasuunnitelma ja -ohjelma perustuvat kahteen lakiin: Maankäyttö- ja rakennuslaki, Laki alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista. Molempia lakeja uudistetaan parhaillaan ja lakien uudet sisällöt luovat puitteet myös Kainuu-ohjelman päivitysprosessille ja huomioidaan tulevassa ohjelmassa. Kainuu-ohjelma sisältää kehittämistoimenpiteet koko Kainuuseen (ks. kuva 2).

Kuva 2. Kainuun sijainti, alueen kunnat ja väkiluku. Tilastokeskuksen mukaan Kainuussa on v.2019 yhteensä 72 306 asukasta.

Kainuu-ohjelman päivitysprosessin tavoitteet ovat:

- Kainuu-ohjelman (maakuntaohjelma ja –suunnitelma) strategisuuden terävöittäminen ja vaikuttavuuden parantaminen
- Kainuun ajantasaisen tilannekuvan ja maakuntaohjelman seurannan ylläpitäminen ja järjestelmällinen huomioiminen ohjelman toteutuksessa
- Maakunnan kehittämisen ennakoivan näkökulman ja Kainuun resilienssin (muutosjoustavuuden) vahvistaminen

Kainuu-ohjelman laadintaa varten on valmisteltu työohjelma, jossa esitetään tarkemmin kuinka Kainuu-ohjelman valmistelu toteutetaan. Kainuu-ohjelmatyöhön vaikuttava koronaviruksesta johtuva

poikkeustilanne huomioidaan ohjelman valmistelussa ja työohjelmaa päivitetään tarpeen mukaan prosessin edetessä. Työohjelma ja muu valmisteluaineisto löytyvät Kainuun liiton verkkosivuilta: www.kainuunliitto.fi

3 Vaikutusten arviointi

SOVA-lain (200/2005) ja -asetuksen (347/2005) mukaan ohjelmasta vastaava viranomainen selvittää ja arvioi suunnitelman tai ohjelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen todennäköisesti merkittävät toissijaiset ja kertyvät vaikutukset, yhteisvaikutukset sekä lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin pysyvät tai tilapäiset sekä myönteiset että kielteiset vaikutukset. Vaikutusten arviointi kootaan Kainuu-ohjelman ympäristöselostukseen, josta on mahdollista antaa palautetta ja vaikuttaa valmistelun aikana. Ympäristöselostuksen sisältökokonaisuudet on kuvattu liitteessä 2.

3.1 Arvioitavat vaikutukset

Kainuu-ohjelman ympäristöarvioinnissa arvioidaan vaikutukset (SOVA-asetus 347/2005, 4 §):

- väestöön, ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen
- luonnon monimuotoisuuteen, eliöstöön, kasvillisuuteen, maaperään, veteen, ilmaan ja ilmastotekijöihin
- yhdyskuntarakenteeseen, rakennettuun ympäristöön, maisemaan, kaupunkikuvaan, aineelliseen omaisuuteen ja kulttuuriperintöön (ml. rakennusperintö ja muinaisjäännökset)
- luonnonvarojen hyödyntämiseen sekä
- edellä mainittujen tekijöiden välisiin suhteisiin.

Näiden lisäksi arvioidaan toimenpiteiden taloudellisia ja maaseutuun kohdistuvia vaikutuksia sekä sukupuolien välisen tasa-arvon toteutumista.

3.2 Vaikutusten arvioinnin menetelmät

Kainuun liitolla on yleisvastuu Kainuu-ohjelman ympäristöarvioinnista. Varsinaisesta maakunta-ohjelman laadintatyöstä vastaa aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas ja ympäristöselostuksen kokoamisesta vastaa aluesuunnitteluasiantuntija Sanna Schroderus.

Käytännön vaikutusten arvioinnista vastaa kunkin teeman vastuuhenkilö. Vastuuhenkilöille jaetaan vaikutusten arvioinnin tueksi selkeät ohjeet ja arviointirunko (mm. liite 3 tarkistuslista), joiden avulla voidaan arvioida Kainuu-ohjelman kehittämistoimien positiivisia ja negatiivisia vaikutuksia, keskittyen merkittäviin vaikutuksiin. Arviointi aloitetaan heti valmistelun alussa tunnistettaessa maakunnan mahdollisuuksia, tarpeita ja erityispiirteitä. Lisäksi arvioinnissa voidaan arvioida mahdollisia vaihtoehtoisia kehittämislinjauksia.

Kainuun suunnitelmien tai ohjelmien vaikutusten arviointiin on perustettu maakuntajohtajan päätöksellä 28.2.2013 maakunnallinen SOVA-työryhmä, jonka tehtävänä on koota asiantuntemusta erilaisten maakuntaa koskevien suunnitelmien ja ohjelmien arviointien ohjaukseen. SOVA-työryhmä osallistuu Kainuu-ohjelman ympäristöselostuksen laatimiseen tuomalla eri alojen asiantuntemusta arviointityöhön, keskustelemalla arvioinnin toteutuksesta ja tuloksista sekä arvioimalla suunnitelman / ohjelman merkittäviä vaikutuksia.

Arviointia tehdään ”juoksevasti”, eli samaan aikaan itse ohjelman valmistelun kanssa. Näin vaikutusten arviointi integroituu vahvasti ohjelman laadintaprosessiin. Vaikutusten arviointi täsmentyy valmistelun edetessä.

4 Tiedottaminen ja vuorovaikutus

4.1 Osallistumismenettelyt ja tiedottamisentavat

Kainuu-ohjelman vaikutustenarvioinnin tavoitteena on tukea Kainuu-ohjelman laadintaa ja päätöksentekoa, parantaa tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia ohjelman valmistelussa sekä yhdistää vaikutusten arviointi entistä tiiviimmäksi osaksi suunnitteluprosessia.

Yleisöllä ja viranomaisilla on mahdollisuus vaikuttaa ja antaa palautetta koko Kainuu-ohjelmaprosessin ajan suoraan valmistelijoille sekä neuvottelu- ja keskustelutilaisuuksien ja lausuntonmenettelyn avulla. Keskeisistä laadinnan vaiheista tiedotetaan tarkemmin Kainuun liiton verkkosivuilla ja uutiskirjeissä sekä mediatiedotteissa.

Kainuu-ohjelman valmistelun aikana järjestettävillä neuvottelu- ja sidosryhmätilaisuuksissa, kuntakierroksella sekä kunnanjohtajien kokouksissa käydään vuoropuhelua suunnitelman tavoitteista ja painopisteistä. Suunnitelmatyöhön kuuluu maakunnallisia foorumeja ja asiantuntijaryhmien kokouksia. Kainuun ELY-keskuksen kanssa käydään koko valmisteluprosessin ajan tiivistä vuoropuhelua viranomais- ja asiantuntijatasolla. Lisäksi tehdään aktiivisesti yhteistyötä naapurimaakuntien ja muiden alueiden kanssa.

Maakuntahallituksella ja -valtuustolla on mahdollisuus linjata ohjelman sisältöä ja valmisteluprosessia ohjelman laadinnan erivaiheissa.

Osallistumismenettelyissä huomioidaan koronaviruksesta johtuva poikkeustilanne ja sen tuomat rajoitukset kokoontumisille poikkeusolojen ajan. Tilaisuuksien järjestämisessä pyritään hyödyntämään etäyhteyksiä.

4.2 Vuorovaikutuksen vaiheet

Seuraavaksi esitetään Kainuu-ohjelman ja ympäristöselostuksen valmistelun ja vuorovaikutuksen keskeisimmät päävaiheet (kuva 3).

Aloitusvaihe

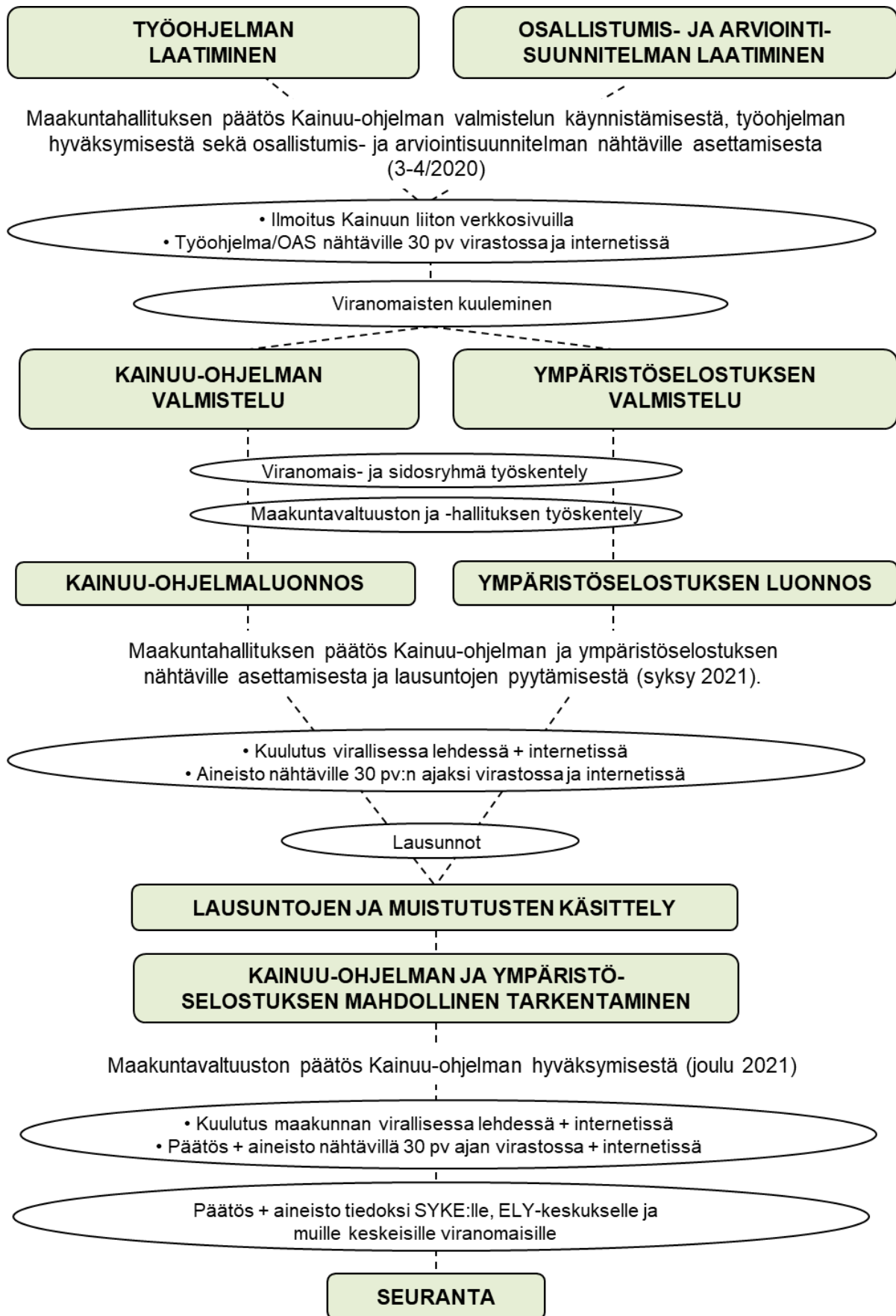
”Suunnitelman tai ohjelman valmistelu tulee järjestää siten, että yleisöllä on mahdollisuus saada tietoja suunnitelman tai ohjelman ja ympäristöselostuksen lähtökohdista, tavoitteista ja valmistelusta sekä esittää asiasta mielipiteensä.”

SOVA-laki (200/2005), 8.2 §

Kainuu-ohjelman valmistelu aloitetaan työsuunnitelman sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman laadinnasta (kuva 3). Päätös ohjelman valmistelun käynnistämisestä, työsuunnitelman hyväksymisestä sekä OAS:n nähtäville asettamisesta viedään Kainuun maakuntahallituksen keväällä 2020 pidettäviin kokouksiin päätettäväksi.

Kainuu-ohjelman valmistelun alkamisesta kuulutetaan Kainuun liiton verkkosivuilla. Valmisteluun liittyvät asiakirjat asetetaan nähtäville 30 päivän ajaksi sähköisesti Kainuun liiton verkkosivulla: www.kainuunliitto.fi. Aineisto asetetaan nähtäville myös Kainuun liiton kansliaan.

Viranomaisia kuullaan erillisissä neuvotteluissa sekä Kainuun liiton ja Kainuun ELY-keskuksen johtoryhmien yhteiskokouksien yhteydessä. Lisäksi järjestetään SOVA-asetuksen (347/2005) 5 §:n mukainen erillinen neuvottelu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kanssa. Tarpeen mukaan neuvotteluun kutsutaan myös muita alueella toimivia viranomaisia.

Kuva 3. Kainuu-ohjelman ja ympäristöselostuksen valmisteluprosessi.

Luonnosvaihe

”Suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaava viranomainen selvittää ja arvioi suunnitelman tai ohjelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset ja laatii ympäristöselostuksen. Ympäristöselostus laaditaan osana muuta valmistelua ennen suunnitelman tai ohjelman hyväksymistä.

...

Ympäristöselostuksessa on esitettävä ne tiedot, jotka ovat tarpeen, kun otetaan huomioon suunnitelman tai ohjelman sisältö, tarkoitus ja yksityiskohtaisuus...”

SOVA-laki (200/2005), 8 §

Kainuu-ohjelman käytännön suunnitelmatyötä ohjaa Kainuun liiton ja Kainuun ELY-keskuksen johtoryhmien yhteiskokous. Ohjelmatyö tehdään yhteistyössä Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen asiantuntijoiden kanssa (ml. viranomaisneuvottelut). Lisäksi muita sidosryhmäneuvotteluja käydään tarpeen mukaan.

Vaikutusten arviointia tehdään samaan aikaan ohjelman valmistelun kanssa. Kainuun SOVA-työryhmä osallistuu Kainuu-ohjelman laatimiseen tuomalla eri alojen asiantuntemusta arviointityöhön.

Kuulemisvaihe

”Suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavan viranomaisen on varattava yleisölle mahdollisuus tutustua suunnitelma- tai ohjelmaluonnokseen ja ympäristöselostukseen sekä esittää niistä mielipiteensä. Mahdollisuus varataan pitämällä suunnitelma- tai ohjelmaluonnos ja ympäristöselostus yleisesti nähtävillä. Suunnitelma- tai ohjelmaluonnos ja ympäristöselostus on julkaistava ainakin sähköisesti.”

SOVA-laki (200/2005), 9 §

Kainuu-ohjelmaluonnos ja ympäristöselostusluonnos viedään Kainuun maakuntahallitukseen käsiteltäviksi, jonka jälkeen ne asetetaan nähtäville Kainuun liiton kansliaan sekä verkkosivuille (www.kainuunliitto.fi) vähintään 30 pv ajaksi ja pyydetään lausunnot syksyllä 2021. Ohjelmaluonnoksen ja ympäristöselostusluonnoksen nähtäville asettamisesta kuulutetaan Kainuun liiton verkkosivuilla www.kainuunliitto.fi sekä Koti-Kajaani lehdessä.

Hyväksymisvaihe

”Kun suunnitelma tai ohjelma hyväksytään, suunnitelma tai ohjelma sekä sen hyväksymistä koskeva päätös on sen lisäksi, mitä muualla säädetään, annettava tiedoksi julkisella kuulutuksella. Julkisesta kuulutuksesta säädetään hallintolaissa. Päätös sekä suunnitelma tai ohjelma ja ympäristöselostus on lisäksi toimitettava tiedoksi Suomen ympäristökeskukselle.

Suunnitelman tai ohjelman hyväksymistä koskevasta päätöksestä on tiedotettava muille viranomaisille siten kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään.”

SOVA-laki (200/2005), 11 §

Kainuu-ohjelmaluonnoksesta ja ympäristöselostusluonnoksesta saadut palautteet käsitellään ja niihin laaditaan vastineet, joista käy ilmi, kuinka mielipiteet ja lausunnot on huomioitu valmistelussa ja kuinka ne ovat vaikuttaneet ohjelmaan ja ympäristöselostukseen. Ohjelman hyväksymistä koskevasta päätökseen taikka Kainuu-ohjelmaan kirjataan perusteltu kannanotto siitä, miten ympäristöselostus sekä mielipiteet ja lausunnot on otettu huomioon, sekä selvitys siitä, millä tavoin nämä sekä ympäristönäkökohdat ovat vaikuttaneet suunnitelman tai ohjelman sisältöön ja vaihtoehtojen valintaan sekä selvitys SOVA lain 12 §:ssä tarkoitettusta seurannasta.

Kainuu-ohjelman on tarkoitus valmistua loppuvuonna 2021, jolloin se viedään Kainuun maakuntavaltuustoon hyväksyttäväksi.

Hyväksymispäätös, Kainuu-ohjelma ja ympäristöselostus asetetaan nähtäville vähintään 30 päiväksi ja toimitetaan tiedoksi Suomen ympäristökeskukselle, Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, niille kunnan viranomaisille ja muille viranomaisille, joita asiaa käsiteltäessä on kuultu. Päätöksen nähtäville asettamisesta kuulutetaan Kainuun liiton verkkosivuilla (www.kainuunliitto.fi) sekä Koti-Kajaani -lehdistä. Päätös ja aineisto julkaistaan sähköisesti.

Seuranta

”Suunnitelmasta tai ohjelmasta vastaavan viranomaisen on huolehdittava siitä, että ympäristöarvioinnin piiriin kuuluvien suunnitelmien ja ohjelmien toteuttamista ja siitä aiheutuvia merkittäviä ympäristövaikutuksia seurataan siten, että voidaan ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi.”

SOVA-laki (200/2005), 12 §

Kainuu-ohjelman seurannasta vastaa maakunnan ennakointi- ja seurantaryhmä.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma tarkentuu prosessin edetessä.

Yhteystiedot

Kainuu-ohjelman valmistelusta vastaa Kainuun liitto. Ohjelman valmistelua johtaa aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas ja ympäristöselostuksen kokoamisesta vastaa aluesuunnitteluasiantuntija Sanna Schroderus.

Kainuun liitto
Kauppakatu 1
87100 Kajaani
Puh. 040 722 0900
www.kainuunliitto.fi

Kainuu-ohjelman laadintyön vastuhenkilö:
Aluekehitysjohtaja Jouni Ponnikas
Puh. 040 5740 804 jouni.ponnikas@kainuunliitto.fi

Ympäristöarvioinnin koordinoinnin vastuhenkilö:
Aluesuunnitteluasiantuntija Sanna Schroderus
Puh. 044 7100 873, sanna.schroderus@kainuunliitto.fi

Lähteet

Kainuun liitto (2017). Kainuu-ohjelma. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma.

Kainuun liitto (2017). Kainuu-ohjelma. Hyvinvoiva ja elinvoimainen Kainuu. Maakuntasuunnitelma 2035 ja maakuntaohjelma 2017-2021.

Kainuun liitto (2016). Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava.

Kainuun liitto (2017). Kainuun tuulivoimamaakuntakaava.

Kainuun liitto, Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus sekä Liikennevirasto (2018). Kainuun liikennejärjestelmäsuunnitelma, B:14.

Kainuun liitto (2020) Kainuun maakuntasuunnitelman 2040 ja maakuntaohjelman 2022 – 2025 laatimisen työohjelma

Kainuun maakuntakunta –kuntayhtymä (2009). Kainuun maakuntakaava 2020.

Kainuun maakuntakunta –kuntayhtymä (2013). Kainuun 1. vaihemaakuntakaava.

Liitteet

Liite 1. Kainuu-ohjelman kannalta merkitykselliset (maakunnalliset) suunnitelmat

Kainuu-ohjelman kannalta merkityksellisiä suunnitelmia ja selvityksiä ovat:

- Kainuu-ohjelma. Hyvinvoiva ja elinvoimainen Kainuu. Maakuntasuunnitelma 2035 ja maakuntaohjelma 2018-2021
- Kainuun ELY-keskuksen strateginen suunnitelma
- TEM:n strategia
- kuntien elinkeino- ja muut strategiat (kuntakierros 2020)
- Ilmasto- ja ympäristövastuullinen Kainuu 2040 -hankkeen tuottamat materiaalit
- Itä- ja Pohjois-Suomen Elinkeinot murroksessa älykkään erikoistumisen strategia 2019-2023
- KAMK:n strategia
- KAO:n strategia
- Maakuntakuva –tutkimus
- Kainuun kaivannaisstrategia 2019-2025
- Kainuun metsäohjelma 2016–2020 ja valmistelussa oleva Kainuun metsäohjelma 2021-2025
- Kainuun biotalousstrategia 2015 – 2020
- Sustainable Energy Action Plan, Kainuu
- Kainuun matkailustrategia 2018-2021
- Kainuun kyläteemaohjelma 2015 – 2020
- Kainuun alueellinen maaseudun kehittämissuunnitelma 2014-2020 (uusi valmistelussa)
- Kainuun voimassa olevat maakuntakaavat
- Kainuun liikennejärjestelmäsuunnitelma
- KASELI - Kajaanin Seudun Liikennejärjestelmäsuunnitelma
- Kainuun, Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan yhteinen liikennestrategia
- Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategia
- Oulujoenljoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelma ja toimenpideohjelma 2016–2021.

Lista tarkentuu startegioiden valmistuttua ja suunnittelun edetessä.

Liite 2. Ympäristöselostuksen sisältökokonaisuudet

Ympäristöselostuksessa tulee valtioneuvoston asetuksen (4 §) mukaan esittää seuraavat asiat:

- 1) Suunnitelman tai ohjelman pääasiallinen sisältö, päätavoitteet sekä suhde muihin asiaan liittyviin suunnitelmiin ja ohjelmiin

Kuvataan lyhyesti Kainuu-ohjelman sisältö ja pääkohdat kuten Kainuu-ohjelman tavoitteet ja niitä toteuttavat toimintalinjat. Lisäksi kuvataan yleisesti Kainuu-ohjelman merkitys osana suunnittelu- ja kehittämisjärjestelmää sekä Kainuu-ohjelman valmisteluvaiheet ja valmisteluun osallistuneet tahot.

- 2) Ympäristön nykytila ja sen todennäköinen kehitys, jos suunnitelmaa tai ohjelmaa ei toteuteta

Laaditaan lyhyt Kainuun ympäristön nykytilan kuvaus käyttäen erityisesti valmisteilla olevan Kainuun ilmasto- ja ympäristöohjelman tietoja sekä muita selvityksiä.

- 3) Ympäristön ominaispiirteet sellaisilla alueilla, joihin todennäköisesti kohdistuu merkittäviä vaikutuksia

Tarkastellaan ympäristön ominaispiirteitä alueilla, joihin todennäköisesti kohdistuu merkittäviä vaikutuksia. Alueet selviävät arvioinnin edetessä.

- 4) Suunnitelman tai ohjelman kannalta merkitykselliset ympäristöongelmat, mukaan lukien varsinkin ongelmat, jotka koskevat alueita, joilla on erityistä merkitystä ympäristön- tai luonnonsuojelun kannalta, kuten Natura 2000 -verkostoon kuuluvat alueet.

Kuvataan Kainuu-ohjelman kannalta merkitykselliset ympäristöongelmat.

- 5) Kansainvälisesti, Euroopan unionissa tai kansallisesti vahvistetut suunnitelman tai ohjelman kannalta merkitykselliset ympäristönsuojelutavoitteet ja tapa, jolla mainitut tavoitteet ja ympäristönäkökohdat on otettu valmistelussa huomioon

Huomioidaan tarpeellisissa määrin ohjelman kannalta merkitykselliset Euroopan unionissa tai kansallisesti vahvistetut ympäristönsuojeluperiaatteet, joita ovat mm. EU:n ja Suomen ilmastotavoitteet ja bioenergian käytön edistämisen tavoitteet. Kainuussa on lukuisia joukko erilaisia hyväksytyjä suunnitelmia ja ohjelmia, joiden tavoitteet huomioidaan Kainuu-ohjelman valmistelussa.

- 6) Todennäköisesti merkittävät vaikutukset

Esitetään Kainuu-ohjelman toteuttamisen kannalta todennäköisesti merkittävät vaikutukset, yhteisvaikutukset, pysyvät tai tilapäiset sekä myönteiset että kielteiset vaikutukset. Kainuu-ohjelman toimintalinjojen vastuuhenkilöt vastaavat arvioinnista. Vastuuhenkilöille jaetaan vaikutusten arvioinnin tueksi selkeät ohjeet ja arviointirunko.

- 7) Suunnitellut toimenpiteet, joilla aiotaan ehkäistä, vähentää tai poistaa mahdollisimman kattavasti suunnitelman tai ohjelman toteuttamisesta ympäristölle aiheutuvat merkittävät haitalliset vaikutukset

Mikäli arvioinnin yhteydessä käy ilmi, että Kainuu-ohjelman suunnitelluilla toimenpiteillä on todennäköisesti merkittäviä riskejä ympäristölle, pyritään toimenpiteitä muuttamaan ohjelman laadinnan aikana niin, että haitat voidaan ehkäistä, niitä voidaan vähentää tai poistaa.

Jos ympäristöhaittoja todennäköisesti aiheutuu, pyritään ohjelmassa esittämään toimenpiteitä haittojen vähentämiseksi tai poistamiseksi.

- 8) Selvitys siitä, miksi käsitellyt vaihtoehdot on valittu ja miten arviointi on suoritettu, mukaan lukien esimerkiksi teknisistä puutteista tai osaamisen puutteesta johtuvat vaikeudet

Selvitetään, miten käsitellyt vaihtoehdot on valittu, miten arviointi on suoritettu ja miten osallisuus on järjestetty.

- 9) Kuvaus suunnitelluista toimenpiteistä, jotka koskevat viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain 12 §:n mukaista seuranta

Kuvataan, miten Kainuun liitto tulee seuraamaan Kainuu-ohjelman toteuttamista. Seurantaindikaattorit tarkentuvat työn kuluessa. Seurannasta vastaa Kainuun ennakointi- ja seurantaryhmä.

- 10) Yleistajuinen yhteenveto edellä mainituista tiedoista

Laaditaan yleistajuinen yhteenveto edellä mainituista tiedoista.

Liite 3. Tarkistuslista ympäristövaikutusten arviointiin:

Vaikutukset väestöön:

- terveyteen
- turvallisuuteen
- palveluihin
- yhteisöllisyyteen
- asumisviihtyisyyteen
- virkistymismahdollisuuksiin
- koulutukseen
- työllisyyteen
- hyvinvointiin
- sukupuolien väliseen tasa-arvoon

Vaikutukset luontoon ja luonnonvaroihin:

- luonnon monimuotoisuuteen
- eliölajeihin
- kasvillisuuteen
- maaperään
- vesistöihin
- ilmaan
- ilmastotekijöihin
- kuormitukseen / päästöihin
- uusiutuviin / uusiutumattomiin luonnonvaroihin
- luonnonvarojen hyödyntämiseen

Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen:

- aluerakenteeseen
- yhdyskuntarakenteen hajautumiseen / tiivistymiseen
- energian kulutukseen
- liikennejärjestelmään
- jätteiden määrään

Vaikutukset kulttuuriperintöön ja maisemaan:

- kulttuuriin
- kulttuuriympäristöön
- rakennusperintöön
- maisemakuvaan
- rakennettuun ympäristöön

Vaikutukset talouteen:

- aluetalouteen
- yritystoimintaan
- kuntatalouteen
- kustannustehokkuuteen
- alue- ja yhdyskuntatalouteen

Lisäksi toteutetaan maaseutuvaikutusten arviointi.

Kainuun liitto

Kainuun liitto
Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Puh. vaihde 040 722 0900
S-posti kirjaamo@kainuunliitto.fi

www.kainuunliitto.fi